

Vihreän valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite ekologisesta kompensoinnista

Kaupunginvaltuusto 13.06.2022 § 52

Vihreiden valtuustoryhmä ym. tekivät seuraavan valtuustoaloitteen:

”Aloite ekologisesta kompensoinnista

Salon kaupunginvaltuusto 13.6.2022

Ihminen on toiminnallaan aiheuttanut luonnon monimuotoisuuden romahduksen ja käynnissä onkin maapallon historian kuudes sukupuuttoaalto. Jos luontokatoa ei saada pysäytettyä, se vie perustan ruokaturvalta, terveydeltä, taloudelta ja elämänlaadulta. Salon kaupunki on ilmasto- ja ympäristöohjelmassaan sitoutunut luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja ekologisella kompensoinnilla voidaan osaltaan tukea tätä tavoitetta.

Ekologinen kompensointi tarkoittaa sitä, että kaavoituksesta tai rakentamisesta ympäristölle aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta. Monimuotoisuuden lisääminen voi olla esimerkiksi arvokkaan ekosysteemin kunnostamista tai uhanalaisten, harvinaisten tai ekosysteemin kannalta tärkeiden lajien elinolosuhteiden parantamista.

Ekologisen kompensaation avulla varmistetaan, että luonnonvarojen käytöstä johtuva luonnon monimuotoisuuden heikentyminen on mahdollisimman vähäistä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Salon kaupunki selvittää mahdollisia malleja ekologiseen kompensaatioon, valmistelee ja kokeilee niistä toimivimpia kaavoituksessa ja rakentamisessa.

13.6.2022 Salossa

Vihreä valtuustoryhmä

Anna Härry

Pasi Lehti

Sari Pesonen

Laura Sumari

Mika Nummenpalo

Jarkko Anttila

Timo Lähteenmäki

Marja Ruokonen

Pia Hellström

Kaisa Palohonka

Jerina Wallius”

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Tiedoksianto

Kaupunkikehityspalvelut

Rakennus- ja ympäristövalvonnan palvelut

Valmistelija

Yleiskaava-arkkitehti Marjo Kirillow, marjo.kirillow@salo.fi, 02 778 5100;
Maankäyttöpalvelujen johtaja Raimo Inkinen, raimo.inkinen@salo.fi,
02 778 5617

Ekologinen kompensatio tarjoaa kunnille keinon vähentää ja ehkäistä luontokatoa, jota väistämättä syntyy rakentamisen, liikenneväylien avaamisen ja muun luontoa muuttavan toiminnan myötä. Salon kaupunki on ilmasto- ja ympäristöohjelmassaan 2021-2025 sitoutunut luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Yksi ohjelman päätavoitteista on kukoistava luonnon monimuotoisuus, jossa tavoitteena on ylläpitää ja parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa kaupungin alueella.

Kunnilla ei ole viranomaistehtävää luonnon monimuotoisuuden suojelussa, ei nykyisessä eikä tulevassakaan uudessa lainsäädännössä. Kunnat ovat kuitenkin ratkaisevassa roolissa luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Kuntien ratkaiseva rooli muodostuu seuraavista tekijöistä:

- kunnat ovat aktiivisia maankäytön toimijoita – maankäyttö kunnissa aiheuttaa luontokatoa
- paikallisesti aiheutettu luontoarvojen heikennys on usein voimakas ja pysyvä
- luontokatoa ainakaan kasvavissa kunnissa ei voi pysäyttää ilman ekologista kompensatiota

Merkittävin työkalu turvata luontoarvoja on maankäytön suunnittelu ja sen toteutus. Kaavoituksen ja rakentamisen tavoitteena on lähtökohtaisesti ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys. Koska ihmisen hyvinvointi on riippuvainen ympäristön tilasta, on tärkeää hoitaa kaavoitus ja rakentaminen siten, ettei viher- ja siniympäristö kärsi liikaa. Ohjaamalla maankäyttöä ja rakentamista entistä ekologisempaan suuntaan voimme luontokadon ehkäisemisen lisäksi hillitä samalla ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen. Samalla tulemme huolehtineeksi siitä, että maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset säilyvät myös tulevaisuudessa. Lisäksi elinympäristömme ja elämämme laatu paranevat ja elinkeinoelämällemme avautuu uusia mahdollisuuksia.

Ekologisen kompensaation tarkoituksena on hyvittää ihmisen aiheuttamia heikennyksiä luonnon monimuotoisuudelle. Ekologinen kompensatio on osa lieventämishierarkiaa, jossa noudatetaan seuraavaa järjestystä:

1. Ensisijaisesti luontohaittoja tulee välttää sijoittamalla toiminta luonnon kannalta vähemmän haitallisille alueille.
2. Toissijaisesti heikennysalueella tapahtuvia luontohaittoja tulee lieventää luontopohjaisten teknisten ratkaisujen avulla.
3. Välttämisen ja lieventämisen jälkeen jäljelle jäänyt luontohaitta kompensoidaan.

Tavoitteena ekologisessa kompensaatiossa on

kokonaisheikentymättömyys (No Net Loss): heikennyksen ja hyvityksen jälkeen luontoarvoja on jäljellä vähintään yhtä paljon kuin ennen heikennystä. Ensisijainen tavoite on kuitenkin aina välttää luontoarvojen heikennystä ja etsiä ensin vähemmän luontoa hävittäviä vaihtoehtoja. Vasta sitten, kun luontoheikennyksen välttäminen ei ole mahdollista, otetaan kompensatiot käyttöön.

Kokonaisheikentymättömyyden lisäksi **hyvitysten pitää olla pysyviä ja lisäisiä**: hyvitykset eivät voi olla toimenpiteitä, jotka olisi tehty ilman kompensatiotakin eikä hyvityksiä voi laskea osaksi olemassa olevien ohjelmien tavoitteiden saavuttamista.

Suomessa ekologista kompensatiota koskeva työ on vasta aluillaan. Lahti on pilotoinut ekologista kompensatiota ensimmäisenä kaupunkina Suomessa Kytölä II -pientaloalueen rakentamishankkeessa, jossa rakentamisen aiheuttamaa luontoheikennystä kompensoidaan säilyttämällä rantametsää toisaalla. Lisäksi Suomessa on tekeillä ekologisten kompensatiokohteiden rekisteri, joka on eräänlainen habitaattipankki eli luonnonarvopankki, joka taustalla on markkinamekanismi toimijoiden kesken ja joka vaatii maantieteellisesti rajatun alueellisen varannon arvoalueita.

Salon kaupunki voisi lähteä edistämään ekologista kompensatiota esim. seuraavilla tavoilla:

- liittymällä Luontokunnan-verkostoon (<https://www.luontokunnat.fi/fi-FI>) ja osallistumalla sen toimintaan
- verkostoitumalla ja tekemällä aktiivisesti yhteistyötä eri tahojen ja toimijoiden kanssa
- perustamalla laaja-alaisen työryhmän edistämään ekologista kompensatiota Salossa
- perustamalla kompensatiokohdepankin ja kerryttämällä siihen arvokkaita, kehitettäviä kohteita – tavoitteena on, että kohteita kehittämällä ja ennallistamalla, niiden luonnon monimuotoisuutta voitaisiin lisätä niin, että kompensatiovaiheessa luontokadon summa olisi ± 0
- käynnistämällä pilottihankkeen

Kompensatiokohdepankin osalta pohjatyötä voitaisiin tehdä Salon yleiskaavallisen ohjelmatyössä, jossa on tarkoitus selvittää kaupungin viheralue- ja ekologista verkostoa. YKO:ssa voitaisiin tehdä myös luontoinventointi olemassa oleviin selvityksiin ja inventointeihin perustuen. YKO:ssa tehtävä työ toimisi erinomaisena lähtökohtana kompensatiokohdepankille. Keskeisenä tavoitteena kohteiden kartoittamisessa on hyvä pitää vapaaehtoisuutta.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunkikehityslautakunta toteaa, että maankäytössä on hyvä noudattaa lieventämishierarkiaa, jossa ensisijaisesti vältetään luontohaittoja, toissijaisesti välttämättömissä olevia luontohaittoja lievennetään luontopohjaisilla ratkaisuilla ja silloin, kun kumpikaan ei ole mahdollista arvioidaan mahdollisuuksia kompensoida syntyviä haittoja. Kaupunkikehityslautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen - valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkistetaan kokouksessa.

Päätös

Siikosen esitti Walliuksen, Räiken kannattamana muutettua päätösehdotusta: Kaupunkikehityslautakunta toteaa, että maankäytössä on hyvä noudattaa lieventämishierarkiaa, jossa ensisijaisesti vältetään luontohaittoja, toissijaisesti välttämättömissä olevia luontohaittoja lievennetään luontopohjaisilla ratkaisuilla ja silloin, kun kumpikaan ei ole mahdollista arvioidaan mahdollisuuksia kompensoida syntyviä haittoja. Kompensointia pilotoidaan mahdollisimman pian. Kaupunkikehityslautakunta ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Kaupunkikehityslautakunta hyväksyi Siikosen muutosehdotuksen yksimielisesti.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Tiedoksianto

Toimistopalvelut